

ELISABET HOLM:

Nya attacker mot privatläkarna

Antalet heltidsarbetande privatläkare ökar och fritidspraktikernas antal har nästan fördubblats de senaste åren. För att stoppa utvecklingen föreslår nu socialdemokraterna ändrade ersättningar till dessa läkare från sjukförsäkringen. Trots allt vackert tal om frihet fortsätter i stället kontrollen och styrningen att växa.

I motiveringen till den nya hälso- och sjukvårdslagen utvecklas ingående värdet av sjukvård i privat regi. Lagstiftaren såg förekomsten av såväl privatpraktiserande läkare som privata sjukhem som en värdefull del av sjukvården. Det vore därför logiskt att man såg med tillfredsställelse att antalet heltidsarbetande privatläkare tycks öka igen och att antalet verksamma fritidspraktiker nästan fördubblats de senaste åren.

Så tycks dock inte vara fallet. Såväl hälsovårdsminister Gertrud Sigurdsen som socialdemokratiska landstingspolitiker är klart irriterade över denna utveckling. Socialdemokrater kan inte acceptera att enskilda initiativ ställs till förfogande inte bara för människor som söker sjukvård utan också inom andra samhällsområden, tex inom barnomsorgen. Socialdemokraterna kan inte tillåta att vård och omsorg drivs med vinst. Men man underlåter då omsorgsfullt att definiera begreppet vinst. Det blir enklare så i den slagordsbetonade debatten. Att privat verksamhet kan drivas billigare än offentlig är inte detsamma som att den ger enskilda personer vinst, såvida man inte därmed menar en skälig inkomst som motsvarar den offentliganställdes läkarens eller förskollärarens lön.

Patientens rätt till fritt val av läkare bortser man från. Trots allt tal om ökad frihet dominerar hos socialdemokraterna en obruten önskan att styra och kontrollera.

Ersättningen till privatpraktiker ändras
Kan man inte med hälso- och sjukvårdslagens hjälp sätta stopp för privatläkare så söker man nu göra det via ersättning-

Elisabet Holm, som nu är moderat oppositionsråd i Örebro läns landsting, var under åren 1979–1981 hälsovårdsminister i den borgerliga regeringen.

en från sjukförsäkringen. Socialdepartementet och landstingsförbundet har nu kommit överens om en schabloniserad ersättning från sjukförsäkringen till landstingen som skall samordnas med försäkringsersättningen till privatpraktiserande läkare. Man anför ekonomiska skäl för detta, men utan svårighet kan man spåra en underförstådd önskan att inskränka privatpraktiserande läkares anslutning till försäkringen.

Mycket lättvindigt bortser man från att sjukförsäkringen är en försäkring och inte en skatt. Avgiften tas visserligen ut på skattsedeln och är obligatorisk, men det är dock varje enskild människas rättighet att använda denna försäkring som han själv anser bäst. Före 1970 betalade patienten hela arvudet till läkaren mot ett kvitto som berättigade till återbäring hos försäkringskassan. Det nuvarande systemet med en fastställd patientavgift och direkt utbetalning till läkaren av försäkringsersättningen är ett enklare förfaringsätt, som dock inte på något vis ändrar grundprincipen i systemet. Att som socialdemokrater och centerpartister gör tala om offentligt betald vård hos privatläkare vittnar endast om att man inte har denna grundprincip klar för sig.

Den prestationsrelaterade ersättningen till landstinget och till privatpraktiserande läkare skall dessutom utgå efter ett schablonbidrag beräknat efter antalet invånare i länet. Landstingen skall teckna samverkansavtal med privatpraktiserande läkare. Detta avtal skall vara förutsättning för att dessa läkare skall få del av försäkringsersättning.

De heltidspraktiker som i dag finns garanteras ett sådant samverkansavtal som ger dem rätt att bedriva privatpraktik i

oförändrad omfattning fram till ordinarie pensionerings tidpunkt. Den rätten skall enligt planerna inte kunna överlåtas. Eftersom huvuddelen av de i dag verk samma privatpraktikerna närmar sig pensionsåldern skapar man med sådana regler en effektiv metod att kringgå bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen. Formellt hindrar man inte privatläkare att arbeta, men deras patienter skall inte kunna använda sin sjukförsäkring när de konsulterar privatläkare.

Det man åstadkommer är en total styrning till sjukvården samtidigt som man helt bortser från patientens önskan till valfrihet. Endast den som kan betala läkarens hela arvode utan utnyttjande av sin sjukförsäkring kan fritt välja sin läkare. Då har man verkligen skapat en sjukvård för de rika och gett dem en möjlighet att köpa sig vård för pengar. Vilket fantastiskt hyckleri inrymmer inte den socialdemokratiska propogandan!

Med all respekt för centerns glesbygdspolitik måste man ändå kräva att kampen förs med realistiska argument.

Lägger man därtill att avsikten är att ersättningen till privatpraktiserande läkare skall avräknas från landstingens försäkringsersättning är det lätt att inse att i socialdemokratiskt styrda landsting kommer intresset att teckna samarbetsavtal med privatpraktiserande läkare att vara synnerligen svalt. Några sk fritidspraktiker kommer det alls icke att finnas plats för.

Glesbygdens problem

Det är beklagligt att centern i landstingsförbundets styrelse så reservationslöst accepterar dessa tankegångar. Centern föreställer sig att man genom dessa förändringar skall få läkare till glesbygden. Detta skulle man möjligen få om man väsentligt höjde försäkringsersättningen till de privatpraktiker som är villiga att etablera sig i glesbygdsområden. Det är en förändring man borde pröva istället för denna fullständiga socialisering som man nu är i färd med att införa. Dock bör man ha klart för sig att troligen helt andra faktorer styr läkar- och tandläkaretablering. Även om det finns arbete för en läkare är det inte så säkert att en maka/make kan få arbete inom sitt yrke på en mindre ort. Även skolförhållanden spelar en viktig roll. I Norrland kan avståndet till en gymnasieskola vara mycket

långt. Det är inte enbart för sitt eget nöjes skull som tandläkare hellre stannar kvar i storstaden och försörjer sig som taxichaufförer i stället för att flytta till Norrlands glesbygder. Med all respekt för centerns glesbygdspolitik måste man ändå kräva att kampen förs med realistiska argument.

Moderaterna i landstingsförbundet säger bestämt nej till de planerade förändringarna. Moderaterna hävdar att ett nytt försäkringssystem skall vara knutet till patienten och ge patienten rätt till eget val av god sjukvård. Även med bättre försäkringsersättning innebär en ökad andel privatpraktiker en påtaglig tillgång för samhället. I ett samhällsekonomiskt perspektiv får man helt orimliga konsekvenser om man motarbetar en utveckling mot fler försäkringsanknutna privatpraktiserande läkare och tandläkare.

Pärmar för inbindning av årgång 1983

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-67 59 55, eller genom insättning av kronor 35:– på postgiro 7 27 44-6.